

Зарубіжний досвід виробництва молока: адаптація його до українських реалій

За даними української Спілки молочних підприємств у 2014 р. у світі було вироблено 730 млн. тонн молока. Україна з обсягом виробництва молока й молочної продукції 11,1 млн. тонн посіла 17-те місце у світі. Найкрупнішими світовими виробниками є Індія – 137,5 млн. т, США – 84,3 млн. т, Пакистан – 41,6 млн. т, Китай – 33,9 млн. т, Бразилія – 32,0 млн. т, Німеччина – 31,1 млн. т, Росія – 30,1 млн. т, Франція – 25,2 млн. т, Нова Зеландія – 21,3 млн. т, Великобританія – 14,1 млн. т.

Важливу роль у використанні інтенсивних технологій на вітчизняних підприємствах, що займаються виробництвом молока може відіграти вивчення іноземного досвіду.

Молочне скотарство у провідних країнах ЄС, зокрема Франції, Великобританії, Німеччині, Нідерландах, розвивається в напрямку інтенсифікації шляхом підвищення продуктивності корів, поряд зі скороченням поголів'я останніх. Найістотнішим фактором інтенсифікації є «голштинізація», яка дає змогу в короткі строки підвищити продуктивність тварин на 15–20% і досягти середньорічних надоїв 7 тис. кг на корову при вмісті жиру 4,39% та білка 3,4%.

Крім селекційно-племінної роботи, важливе значення має і кормова база. Фермери утримують таке поголів'я корів, яке можуть прогодувати за умови забезпечення круглорічного збалансованого раціону кожній тварині. Наприклад, у Великій Британії широко застосовують пасовищне утримання корів (переважно фризької породи, як найбільш придатних до такого утримання) при невеликих витратах концентратів (в розрахунку 10–12 ц на голову). Основою кормової бази є багаторічні трави, під якими зайнято майже 70% земельних угідь, при цьому тривалість пасовищного періоду доводять до 250 днів у рік. Основними товаровиробниками молока є великі ферми (1/3) з

поголів'ям понад 100 корів, на які припадає 70% усього виробництва цієї продукції. Важливою умовою таких ферм є максимальне їх наближення до ділянок виробництва кормів, що дає змогу забезпечити рівень трудомісткості виробництва 1 ц молока 0,8–1 люд.-год. і збільшення ефективності ведення галузі в цілому.

Особливої уваги заслуговує досвід Франції, ринок молока та молочної продукції у якій, як і в Європейському Союзі загалом, не одне десятиріччя характеризується стійкою тенденцією розвитку. Франція є провідним «гравцем» на Європейському ринку молока й молокопродуктів, розвиває тісні зв'язки у світовому співтоваристві у пошуках гідної відповіді на виклики світової фінансово-економічної кризи.

Нині у Франції молочне тваринництво – це високотехнологічна галузь із застосуванням новітніх технічних і генетико-технологічних досягнень. Фермери, передусім, займаються інтелектуальною системою управління тваринницьким господарством, у цьому головно відмінність сучасних європейських молочних ферм. На молочних фермах Франції використовують близько 500 доїльних автоматів-роботів. Найближчим часом, як прогнозують західноєвропейські експерти, кількість доїльних роботів на фермах Франції та інших країн ЄС компанії DeLaval і надалі зростатиме. Таку ситуацію європейські експерти пов'язують з тим, що Франція має найперспективніші ринки збуту.

Однією з передових молочних країн є Голландія, секретами успіху молочної галузі якої є:

- об'єднання голландських фермерів в кооперативи, яким належать переробні підприємства „Фрісланд Каміна”;
- висока продуктивність всіх ферм, де надій сягає понад 9500 літрів на одну корову в рік;
- вузька спеціалізованість молочної промисловості, завдяки чому досягається висока конкурентоспроможність (голландський сир „Гауда” відомий у всьому світі). Популярними в цій країні є також молочні ферми сімейного типу з середньою кількістю поголів'я 50 голів.

Протягом останніх років абсолютним лідером за середньорічним надоем молока від корови залишається Ізраїль, де цей показник становить 13000 кг. Запорукою такого успіху науковці з Ізраїлю вважають впровадження досягнень НТП, суть яких полягає в розробленій автоматизованій системі управління молочним стадом.

Розглянемо та проаналізуємо інтенсивність ведення галузі молочного скотарства в країнах ближнього зарубіжжя. На більшості молочних ферм Росії збереглися класичні принципи ведення рослинництва й тваринництва.

Завдяки державному стимулюванню, на сьогодні в Росії спостерігається тенденція переходу на прямі продажі молока й молочних продуктів. Підприємства прогнозують ще вищі ціни на молоко. Вони планують постачати молоко в школи й лікарні або переорієнтовувати виробництво на продукти національної кухні.

Мета російського уряду – не пізніше 2020 року скоротити квоти на імпорт до 10% у молочній продукції і до 15% – на м'ясо. Для досягнення цього результату держава щорічно виділяє від 2 до 4 млрд. євро. Ці гроші витрачають, наприклад, для надання господарствам кредитів за зниженою процентною ставкою, а також на передачу підприємствам сільськогосподарських земель. Особливу увагу приділяють дрібним селянським господарствам, щоб вони могли впевнено розвиватися далі.

Узагальнення досвіду виробництва молока в країнах із високо інтенсивним рівнем розвитку молочного скотарства, навіть за неоднакових природно-кліматичних умов, має велике значення, адже свідчить про можливість запровадження в Україні окремих заходів, що сприятимуть підвищенню ефективності галузі вітчизняного молочного скотарства.

Водночас ретроспективний аналіз засвідчив, що наявний потенціал вітчизняної галузі молочного скотарства використовується не повною мірою, а тому стратегічним напрямом розвитку має бути відродження галузі молочного скотарства шляхом припинення скорочення поголів'я корів і нарощення їх продуктивності.